

Anne Rasmussen

Organisationerne i EU politikken: Svækket relevans af nationale parti- politiske kontakter?

EU er blevet fremstillet som en ny type politisk system, hvor nationale partier ikke har samme mulighed for at agere bindeled mellem borgere og det politiske system som i den nationale kontekst. Data fra en ny undersøgelse viser imidlertid, at interesseorganisationer også prioriterer de nationale partier højt i EU-spørgsmål, og at den partipolitiske kontakt ikke er flyttet til Bruxelles. I stedet vises, hvordan nationale og europæiske partikontakter gensidigt styrker hinanden. Samtidig påpeger artiklen, hvordan forskelle i organisationernes prioritering af nationale partikontakter i EU-sagerne kan forklares ud fra deres eksisterende bånd til partierne og grad af EU-påvirkning.

EU har ændret vores traditionelle opfattelse af repræsentation. Peter Mair (2006) har fremhævet, hvordan EU har skabt en ny form for demokratisk deltagelse, som i sidste ende kan underminere partiernes kontrol af den politiske dagsorden. Andre hævder, at interesseorganisationerne har erstattet den parlamentariske kanal som den vigtigste indflydelseskanal, når det handler om at påvirke de politiske beslutninger (Andersen og Eliassen, 1995). Selvom det er alment anerkendt, at der er vigtige bindeled mellem partier og interesseorganisationer, har der været en tendens til at undersøge de to typer af aktører isoleret (Allern, 2007). Hvis målet er at sige noget generelt om, hvordan EU påvirker repræsentation på nationalt niveau, er et sådant fokus næppe tilstrækkeligt. Sådant en analyse bør ikke kun se på, hvordan disse aktører hver især tilpasser sig til EU, men også på, hvordan EU påvirker deres indbyrdes forhold.

Forholdet mellem interesseorganisationer og partier kan ses som en relation, hvor interesseorganisationerne bidrager med ressourcer til partierne, som kan hjælpe disse med at skaffe stemmer og beholde magten til gengæld for at få adgang til at påvirke de politiske beslutninger (Warner, 2003; Allern et al., 2007). EU påvirker aktørernes relative afhængighed af disse ressourcer. Mens partierne i mange nationale politiske systemer har haft monopol på adgangen til beslutningstagen, er organisationerne mindre afhængige af partierne, når det handler om at påvirke EU's beslutninger. I første del af artiklen analyseres, hvorvidt det giver anledning til forskelle i organisationernes prioritering af de nationale partier i henholdsvis nationale og europæiske spørgsmål. I anden del rettes blikket mod at forklare den variation, der findes i, hvor centralt organisationerne opfatter samarbejdet med de nationale po-

litiske partier i EU-politikken. Denne del af analysen inddrager ikke kun organisationspecifikke forklaringsfaktorer, men undersøger også, hvordan partipolitiske kontakter på europæisk niveau påvirker de nationale kontakter. Grundlaget for analyserne er en spørgeskemaundersøgelse blandt næsten 500 danske interesseorganisationer, der har deltaget i regeringshøringer og/eller skriftligt henvendt sig til Folketinget.

Resultaterne viser, at de nationale partier står højere på organisationernes liste over samarbejdspartnere i nationale end i EU-spørgsmål. De viser dog samtidig, at nationale og europæiske partikontakter ikke substituerer, men gensidigt komplementerer hinanden. Organisationerne vælger ikke mellem en national eller europæisk partipolitisk strategi, men benytter sig i udstrakt grad af begge kanaler. En meget stor andel af de deltagende organisationer regner også de nationale partier for centrale i behandlingen af EU-spørgsmål, og de tildeler ikke de europæiske politikere forrang på dette område. Samtidig vises, hvordan det især er organisationer med stærkt partipolitisk samarbejde med Folketingets partier eller stærke historiske bånd til partierne, der prioriterer de nationale partier højt i forhold til at søge indflydelse på EU-beslutningerne. Endelig fremgår det af analysen, at det ikke er de organisationer, hvis arbejde er *mindst*, mens snarere dem, hvis arbejde er *mest* påvirkede af EU, der prioriterer samarbejdet med de nationale partier højt. Jo mere en organisation er påvirket af EU, og jo mere dens engagement på EU-området er øget, jo vigtigere opfatter den de nationale partier. Selvom EU har reduceret organisationernes afhængighed af de nationale politiske partier generelt, er det altså de mest europæiserede organisationer, der fortsat er loyale over for de nationale partier.

Europæiseringens effekt på organisationernes partipolitiske kontakter

I betragtning af vigtigheden af forholdet mellem interesseorganisationer og partier, er det overraskende, hvor lidt vi ved om det i praksis (Sundberg, 2001; Thomas, 2001; Pogunkte, 2001; Duverger, 1954). Særligt i vesteuropæiske lande og ikke mindst i Skandinavien har der traditionelt været stærke bånd mellem en række nationale partier og interesseorganisationer. Flere faktorer er blevet fremhævet til at forklare udviklingen i forholdet mellem nationale partier og organisationerne over tid, fx ændrede makroøkonomiske og demografiske forhold (Sundberg, 2001; Allern et al., 2007). Ingen af de eksisterende studier har imidlertid vist interesse for, hvorvidt den øgede europæiske integration påvirker samarbejdet mellem de nationale organisationer og partier.

Der er flere måder at definere europæisering på i litteraturen (Olsen, 2002; Vink, 2003; Radaelli, 2000, 2003; Featherstone, 2003; Anderson, 2003). Traditionelt ses europæisering som „en proces, der involverer ændringer i na-

tionale institutioner og politik, som kan tilskrives europæisk integration“ (egen oversættelse) (Hix og Goetz, 2000: 27). Europæisering henviser her til, hvordan overførslen af kompetencer fra nationalt til EU-niveau påvirker centrale nationale aktørers adfærd i de politiske beslutningsprocesser. Vi er her interesserede i, *om, i hvilken udstrækning og hvordan* interesseorganisationer tilpasser deres prioritering af partierne til ændringerne i de politiske beslutningsstrukturer.

Mens der er sket en kraftig vækst i europæiseringsforskning generelt, er der ikke hidtil foretaget studier, der direkte studerer, hvorvidt EU påvirker selve relationen mellem nationale organisationer og partier. Den eksisterende danske forskning om interesseorganisationer tildeler heller ikke samspillet mellem organisationer og partier en særlig prominent position. Det skyldes ikke mindst, at Folketinget og oppositionspartierne ikke spillede den helt store rolle under korporatismen (Dahlerup et al., 2007). Senere forskning peger imidlertid på vigtigheden af at analysere organisationernes partipolitiske kontakter (Binderkrantz, 2003, 2005). Denne forskning har dog ikke primært interesseret sig for EU-politikken.

En række danske spørgeskemaundersøgelser har dog inkluderet spørgsmål om organisationernes rolle i EU-politikken (Christiansen og Nørgaard, 2003; Sidenius, 1998a; 1998b). Frem for at koncentrere sig om organisationernes forhold til partierne har fokus i disse studier imidlertid primært ligget på, hvorvidt EU har skabt ændringer i forholdet mellem organisationer og centraladministration. Dette fokus er berettiget, da vi ved, at centraladministrationen spiller en helt central rolle i udformningen af EU-politikken. Er formålet imidlertid at sige noget om, hvordan EU påvirker repræsentation i bredere forstand, er det oplagt at inddrage kontakterne til partierne. Partierne udgør således i langt de fleste lande et helt centralt forbindelsesled mellem borgerne og det politiske system.

Som nævnt kan relationen mellem organisationer og partier ses som et forhold, hvor organisationerne bidrager med ressourcer til partierne, der kan hjælpe disse med at skaffe stemmer og bevare magten til gengæld for, at organisationerne får adgang til at påvirke de politiske beslutninger (Warner, 2003; Allern et al., 2007). Allern et al. forklarer, hvordan nationale partier og organisationer kan have et incitament til at etablere institutionaliserede relationer for at undgå nogle af de udfordringer, der er forbundet med udveksling af ressourcer, der ikke foregår på samme tid. I sådanne relationer kan der nemlig være et incitament til, at den part, der skal levere sidst, vælger at snyde og ikke levere varen. Typisk leverer organisationerne ressourcer i form af ekspertise og finansiel støtte til partierne, som disse kan bruge både til at skaffe stemmer samt søge politisk magt i beslutningsprocesserne. Til gengæld bidrager partierne til organisationerne ved at give dem adgang til

de politiske beslutningsprocesser og derved i den sidste ende mulighed for at øve indflydelse på de politiske outputs (Allern et al., 2007). EU påvirker muligvis forholdet mellem nationale partier og interesseorganisationer ved at gøre partierne mere eller mindre afhængige af interesseorganisationernes ressourcer i deres kamp om at vinde stemmer og sikre magten. På samme måde er det muligt, at EU påvirker hvor afhængige interesseorganisationerne er af de nationale politiske partier til at påvirke ny politik.

Den ændrede beslutningsstruktur i EU-politikken, der involverer langt flere aktører og beslutningsniveauer, får muligvis organisationerne til at prioritere partierne anderledes i EU-spørgsmål end i nationale spørgsmål. Med andre ord er ressourceafhængighedsforholdet mellem de to typer af aktører ikke nødvendigvis det samme i de to typer politik. I EU-politikken kan organisationerne forfølge deres mål på mange forskellige niveauer, som potentielt gør dem mindre afhængige af deres nationale politiske partier. Samtidig ved vi, at organisationerne har en mere privilegeret adgang på EU-niveauet, end de ofte har nationalt. Det skyldes ikke mindst EU-Kommissionens aktive engagement, når det kommer til at inddrage civilsamfundet. Det sker fx ved at give organisationerne sæde i forskellige rådgivende udvalg under Kommissionen, ved at give dem mulighed for at deltage i høringer om nye forslag og ved direkte at bruge ca. 1 pct. af EU-budgettet til at understøtte organisationernes arbejde (Broscheid og Coen, 2003; Greenwood, 2003; Mazey og Richardson, 1997). Selvom sådanne instrumenter også bruges nationalt, er de muligheder, EU tilbyder organisationerne, ofte unikke. Samtidig prioriterer organisationerne muligvis også partierne lavere i EU-politikken, fordi partierne her står svagere end nationalt. EU er en ny type politisk system, hvor partierne ikke spiller den samme rolle som forbindelsesled til vælgerne, som de gør nationalt (Gaffney, 1996; Lindberg et al., 2008). Min første hypotese er derfor:

H1: Interesseorganisationer opfatter de nationale partier som mindre vigtige til at søge indflydelse på EU-politik end på national politik.

National politik defineres her som „sager af ren national karakter“, mens EU-politik er defineret som „sager, der i sidste ende bliver besluttet i Bruxelles, men som ofte bliver behandlet på både nationalt og EU-niveau forinden“.

Næste skridt er at se på forskelle i graden af vigtighed, organisationerne tillægger partierne i EU politikken. Selvom den overordnede forventning er, at partierne prioriteres lavere på EU-området end på det nationale område, er det usandsynligt, at alle organisationer giver partierne samme prioritering i EU-politikken. Ikke alle grupper er lige påvirkede af Europa, og ikke alle grupper har de samme historiske bånd til partierne.

En faktor, som kan forventes at påvirke organisationernes prioritering af

de nationale partikontakter, er deres vurdering af vigtigheden af partikontakter på europæisk plan. Her kan man forestille sig to scenarier. På den ene side er det muligt, at organisationerne vælger mellem partikontakter på de to beslutningsniveauer. I dette scenarie vil en høj prioritering af de europæiske politikere ske på bekostning af de nationale. På den anden side kan man også forestille sig, at der ikke er noget konkurrerende forhold mellem de to typer kontakter, men at de snarere gensidigt komplementerer hinanden. De organisationer, der prioriterer partierne højt på det ene beslutningsniveau, gør det også på et andet.

Hvorvidt det ene eller andet scenarie dominerer, er genstand for en omfattende diskussion i litteraturen. Spørgsmålet er her mere generelt, hvorvidt der er kompensation eller persistens i interesseorganisationers arbejde, når det handler om at vælge mellem forskellige typer indflydelseskanaler. Kompensationshypotesen argumenterer for, at organisationer, der har svært ved at få adgang til én type kanal, i stedet vil kompensere og benytte sig af en anden. I vores tilfælde kunne det fx betyde, at de organisationer, der har svært ved direkte at få adgang til de europæiske politikere, prioriterer de nationale højere. Heroverfor står persistenshypotesen, som peger på, at der er et sammenfald mellem, hvilke organisationer der benytter forskellige indflydelseskanaler (Beyers, 2004; Kriesi et al., 2007). De organisationer, der er meget aktive på et område, er det sandsynligvis også på andre områder. I vores sammenhæng ville det betyde, at de organisationer, der prioriterer kontakter til europæiske partipolitikere højt, også prioriterer kontakten til de nationale partipolitiske aktører højt.

En stor del af interesseorganisationslitteraturen beskæftiger sig med netop spørgsmålet om, hvorvidt der er kompensation eller persistens mellem strategier på nationalt og EU-niveau. Både resultaterne i international og dansk forskning leverer mest støtte for sidstnævnte (Beyers, 2004; Sidenius, 1998b; Christiansen og Nørgaard, 2003). Det seneste danske studie konkluderede fx at: „... de fleste organisationer kombinerer altså kontakter til nationale myndigheder og til EU-myndigheder og maksimerer dermed deres indflydelsesmuligheder“ (Christiansen og Nørgaard, 2003: 125). Selvom man reelt kan forestille sig to scenarier for, hvordan nationale og europæiske partikontakter spiller sammen, er hypotese 2 derfor, at:

H2: Jo vigtigere organisationerne opfatter de europæiske politikere til at søge indflydelse på EU-politik, jo vigtigere opfatter de også de nationale politikere til at søge indflydelse på EU-politik.

En anden faktor, som kan forventes at være afgørende for, hvor vigtige organisationerne regner de nationale partier til at påvirke EU-politikken, er orga-

nisationernes historiske bånd og samarbejds mønstre. Vi ved fra den eksisterende litteratur, at der traditionelt er stor variation i graden og karakteren af samarbejdet mellem de nationale partier og organisationer mellem fx lande, politikområder og organisationstyper (Sundberg et al., 2001; Thomas, 2001). Selvom organisationerne er rationelle aktører i den forstand, at de kan forventes at tilpasse sig de ændrede beslutningsstrukturer i EU-politikken for at fremme deres indflydelse, kan de ikke forventes at kaste alle deres erfaringer bort i denne tilpasningsproces. Tværtimod forventer jeg, at historiske erfaringer betinger disse tilpasninger. Grupper med stærke bånd til de nationale politiske partier er sandsynligvis mere tilbøjelige til at prioritere samarbejdet med de nationale partier højt selv i en situation, hvor EU stiller disse partierne i en noget svagere position end hidtil. Min tredje hypotese er derfor:

H3: Jo stærkere bånd organisationerne har til partierne, jo vigtigere opfatter de dem til at søge indflydelse på EU-politik.

Den næste faktor, som kan forventes at påvirke organisationernes prioritering af de nationale partier er, hvor stort et europæiseringspres de står over for. Selvom EU's kompetencer i dag er udvidet så meget, at langt de fleste organisationer sandsynligvis må forholde sig til EU-politik, er der naturligvis variation i, hvor meget de påvirkes af EU. Nogle organisationer opererer på politikområder, hvor der er delegeret mere magt til EU end på andre områder, og nogle organisationer vil have medlemmer, der er mere optagede af EU-spørgsmål end andre. Det er sandsynligt, at sådanne forskelle skaber et forskelligt pres for tilpasning, som i sidste ende påvirker, hvor højt partierne prioriteres af organisationerne i EU-politikken.

Her kan man imidlertid igen forestille sig to scenarier for tilpasning. Ifølge Haas vil nationale aktører, efterhånden som de påvirkes af europæisk integration, tilpasse sig de nye spilleregler og flytte deres loyalitet til EU-beslutningsniveauet (Haas, 1958). Det burde få de mest europæiserede organisationer til at løsne båndene til de nationale partier og begynde at udforske nye indflydelseskanaaler. Organisationer, der er mindre påvirkede af EU, vil kun i mindre grad udvikle særlige strategier for at håndtere EU-spørgsmål og vil i stedet håndtere EU-politik på samme måde som national politik. Sådanne organisationer bruger muligvis ikke så mange kræfter på EU-området, men håndterer denne type politik som *business as usual* på det nationale niveau. I den udstrækning nationale partier er vigtige kontaktpartnere for dem i udformningen af den nationale politik, kan de derfor forventes også at være det i EU-politikken.

Over for dette scenarie står et andet, der har mere til fælles med persistenshypotesen diskuteret ovenfor (Beyers, 2004; Kriesi et al., 2007). Som

nævnt er argumentet her, at forskellige indflydelseskanaler ikke substituerer men komplementerer hinanden. Ud fra et sådant ræsonnement ville vi ikke nødvendigvis forvente, at de europæiserede organisationer skulle prioritere de nationale partier lavere, men snarere at organisationer, der vælger „den europæiske vej“ til at påvirke EU-beslutningerne, også fortsat benytter sig af aktører på det nationale niveau (Christiansen og Nørgaard, 2003; Sidenius, 1998b). Selvom den eksisterende litteratur på interesseorganisationsområdet ikke eksplicit har fokuseret på partierne, kan man med udgangspunkt i dette rationale forvente, at:

H4: Jo mere europæiserede organisationerne er, jo vigtigere opfatter de partierne til at søge indflydelse på EU-politik.

Forskningsdesign

Til at teste hypoteserne anvendes data fra en større spørgeskemaundersøgelse om forholdet mellem interesseorganisationer og partier i Danmark. Undersøgelsen blev gennemført i foråret 2009. Svarene i spørgeskemaundersøgelsen er indsamlet via internettet samt opfølgende telefoninterview. Respondenterne udgør ikke alle interesseorganisationer i Danmark, men alene interesseorganisationer, der har eller kan forventes at have regelmæssig kontakt til det danske politiske system. Det skyldes, at formålet alene er at vurdere, hvordan de organisationer, der er aktive, håndterer kontakter til de politiske partier. Disse organisationer er lokaliseret ved at gennemgå regeringens høringslister i første halvdel af 2008 samt en oversigt over, hvilke organisationer der skriftligt har anvendt sig til Folketinget om lovgivning fra 2004-08.

At basere en undersøgelse på de formelle kontaktmuligheder til henholdsvis centraladministrationen og Folketinget betyder, at der er en risiko for at ignorere de organisationer, som har regelmæssig og uformel kontakt. Hverken den eksisterende litteratur eller en række interview peger dog på, at der findes mange af den slags organisationer. I stedet tyder det på, at organisationerne enten benytter sig af både formelle og uformelle kontakter eller alene den førstnævnte kanal. Endvidere bør nævnes, at jeg ikke alene inkluderer organisationer, der har leveret hørings svar, men også de organisationer, der står på høringslisterne, uanset om de rent faktisk har leveret et høringsbidrag.

Ikke alle aktører, der har anvendt de forskellige formelle kontaktmuligheder, er interesseorganisationer. Derfor er aktørerne efterfølgende blevet inddelt i følgende kategorier: 1) individer, 2) virksomheder (nationale, udenlandske og internationale), 3) offentlige myndigheder (nationale, udenlandske, europæiske og intergovernmentale), 4) politiske partier (nationale, uden-

landske og internationale) og endelig 5) interesseorganisationer (nationale, udenlandske, europæiske, internationale). Aktørernes hjemmesider har været en stor hjælp til at foretage denne kategorisering. En interesseorganisation er her defineret som en formelt organiseret, ikke-offentlig sammenslutning af individer og/eller organisationer, der søger at øve indflydelse på offentlig politik“. Det er alene de danske interesseorganisationer med et nationalt fokus, der er relevante i denne del af undersøgelsen.

Spørgeskemaet blev mailet til i alt 899 organisationer den 2. marts 2009. 506 organisationer besvarede spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 56. Reelt er svarprocenten dog højere, da der var organisationer på vores liste, hvis kontaktdetaljer vi ikke kunne finde, ikke eksisterede mere, eller som – da vi kontaktede dem – viste sig ikke at være interesseorganisationer. Svarprocenten er pæn sammenlignet med svarprocenter i spørgeskemaundersøgelser blandt interesseorganisationer generelt (Gray og Lowery, 1996). Derudover er der overensstemmelse mellem de organisationer, der har svaret, og populationen mht. organisationstype, og hvilke politikområder organisationerne opererer inden for.

Prioriteringen af partierne på det nationale og europæiske område

Hvor højt nationale partier er prioriterede i national og EU-politik er målt med survey-spørgsmål om, hvor vigtige interesseorganisationerne opfatter partierne til at søge indflydelse på de to typer politik. Tabel 1 giver en oversigt over svarene.

Tabel 1. I hvilken grad er de nationale partier vigtige til at påvirke national og EU-politik (pct.)

	National politik	EU politik
Slet ikke	8,1	36,8
I nogen grad	36,0	44,9
I høj grad	56,9	18,3
N	492	44

I overensstemmelse med forventningen i hypotese 1 regnes de nationale partier for mindre vigtige i EU-spørgsmål end på det nationale område. Dette til trods for, at definitionen af EU-politik i spørgeskemaet påpegede, at der kan søges indflydelse på EU-politik både nationalt og på EU-niveau. Til gengæld ses det også, at de nationale partier på ingen måde er ude af billedet på EU-området. Næsten halvdelen af organisationerne mener, at partierne i nogen

grad er vigtige til at søge indflydelse på EU-politik, og næsten en femtedel af organisationerne anfører, at partierne i høj grad er vigtige på dette område. Foretages der en rangordning af organisationernes relative prioritering af de nationale partier i national og EU-politik, er der ikke overraskende en større andel af organisationerne (53 pct.), der mener, at partierne er vigtigere på det nationale område end på EU-området. Hele 46 pct. af de adspurgte organisationer tillægger dog partierne samme vægt på EU-området og det nationale område, mens kun 1,4 pct. mener, at de nationale partier er mere vigtige til at søge indflydelse på EU-spørgsmål end på national politik. Muligvis er der her tale om organisationer, der typisk samarbejder med partier, der har svært ved at komme igennem med deres synspunkter nationalt, men som har mere held til at bringe deres synspunkter videre gennem deres samarbejdspartnere i Bruxelles.

Tabel 2 fokuserer på EU-politikken, men udvider billedet og ser ikke alene på vigtigheden af kontakt til nationale men også til europæiske partipolitiske aktører. Det ses for det første meget tydeligt, at de europæiske politikere generelt ikke står stærkere i kampen om at vinde organisationernes gunst, end de nationale partier gør. Nogenlunde samme andel af organisationer, som mener, at det er vigtigt at kontakte danske medlemmer af Europa-Parlamentet, mener, at det er vigtigt at kontakte de nationale partier til at søge indflydelse på EU-politik. Ser vi imidlertid på kontakter til andre medlemmer af Europa-Parlamentet og de europæiske partier generelt, prioriteres disse klart lavere end de nationale partier. Det passer med billedet af, at de europæiske partier er svagere end de nationale partier. De europæiske partiforbund kontrollerer ikke opstillingen af kandidater til Europa-Parlamentet og der er ikke et fuldt udviklet partisystem på EU-niveau (Earnshaw og Judge, 2003: 111-114; Schmitt og Thomassen, 1999: 133; Faas, 2003: 844).

Tabel 2. I hvilken grad er følgende partipolitiske aktører vigtige til at påvirke EU-politik (pct.)

	Nationale partier	Danske medlemmer af Europa Parlamentet	Andre medlemmer af Europa Parlamentet	Europæiske partier
Slet ikke	36,8	41,4	64,4	74,3
I nogen grad	44,9	37,0	29,3	22,5
I høj grad	18,3	21,5	6,3	3,3
N	443	432	410	400

Forskelle i prioriteringen af de nationale partier

Til at forklare variation i prioriteringen af nationale partier i EU-politikken anvendes en ordinal logistisk regression, fordi den afhængige variabel ikke er på intervalniveau, men inkluderer svarmuligheder, der kan rangordnes. Tabel A1 i appendikset til artiklen viser en oversigt over de anvendte variable og deres operationalisering. Den afhængige variabel i den efterfølgende multivariate analyse er spørgsmålet om, hvor vigtige de nationale partier er i forhold til at søge indflydelse på EU-politikken. De tre svarmuligheder, organisationerne havde til rådighed, er som i tabel 1: „Slet ikke vigtige“, „I nogen grad vigtige“ og „I høj grad vigtige“.

Den første uafhængige variabel er spørgsmålet om, hvor vigtige danske medlemmer af Europa-Parlamentet regnes for at påvirke EU-politikken.¹ Eksisterende bånd til nationale politiske partier er målt med to variable. Den første indikerer, i hvilken grad en organisation blev dannet med udgangspunkt i specifikke partipolitiske holdninger. Ved første øjekast kan det måske undre, at der er variation på denne variabel, da det strengt taget kun er en lille andel af de danske interesseorganisationer, der er dannet i samarbejde med et parti. Men der er rent faktisk en del variation på spørgsmålet. Det skyldes sandsynligvis, at respondenterne ikke kun har haft mulighed for at svare, at de i høj men også i nogen grad er dannet med udgangspunkt i specifikke partipolitiske holdninger. Den anden indikator for partipolitiske bånd er et indeks, der måler graden af samarbejde, organisationen har med nationale partier fra 0 (intet samarbejde) til 100 (stærkt samarbejde). Indekset er konstrueret på basis af spørgsmål i spørgeskemaet, hvor organisationerne bliver bedt om at anføre graden af samarbejde, de har med alle de partier, der er repræsenterede i Folketinget. For hvert spørgsmål rangerer svarmulighederne fra 3 (intet samarbejde) til 0 (stærkt samarbejde). Efterfølgende er organisationernes samlede score lagt sammen, og indekset er skaleret, så det går fra 0 til 100. Jo højere score, jo højere grad af partisamarbejde. Indekset måler både, hvad Allern (2007) har henvist til som intensiteten af samarbejdet mellem organisationer og partier samt bredden i organisationernes samarbejde med partier.

Hvor meget Europa påvirker en given gruppe måles med forskellige survey-spørgsmål. Ved det første spørges organisationerne, i hvilken grad beslutninger på europæisk plan påvirker deres organisations interesser, og det andet spørgsmål går på, hvordan organisationens aktivitetsniveau på EU-området har udviklet sig de seneste ti år. Det tredje spørgsmål er en kontrol for EU-påvirkning, der måler, hvorvidt organisationerne er aktive på tre stærkt europæiserede politikområder: a) landbrug, b) Indre Marked og c) miljø.² De udgør med andre ord en slags indirekte mål for europæisering på linje med de variable, der allerede er diskuteret. Alt andet lige ville forventningen

i overensstemmelse med hypotese 3 være, at organisationer, der er aktive på disse områder, skulle tildele partierne højere prioritet i EU-politikken end de øvrige. Endelig kontrolleres der for organisationsstørrelse (målt som logaritmen af antal fuldtidsansatte) og for organisationstype. Sidstnævnte følger Schlozman et al.'s (2008) kategorisering af interesseorganisationer. Her kontrolleres alene for hovedorganisationstype.

Resultaterne af regressionsanalysen er præsenteret i tabel 3. Model I inkluderer alle de variable, som forventes at påvirke vurderingen af de nationale partiers relevans til at påvirke EU-beslutninger, samt kontrol for organisationsstørrelse og -type. Model II er en reduceret model uden de variable, som var stærkt insignifikante i model I. Fjernelsen af disse påvirkede ikke signifikansen for de resterende variable. Derfor er modellen reduceret yderligere i den endelige Model III.

Det ses først, at variabelen, der måler vigtigheden af kontakt til danske medlemmer af Europa-Parlamentet, har den forventede effekt. I samtlige modeller er der en signifikant positiv effekt af, hvor vigtige nationale og europæiske politikere regnes for at påvirke EU-politik. I overensstemmelse med min forventning styrker en høj prioritering af kontakt til nationale og europæiske partipolitiske aktører altså hinanden. På denne måde underbygger analysen den eksisterende litteraturs konklusioner om, at forskellige indflydelseskana-ler ikke er gensidigt udelukkende men komplementære.

Den logistiske transformation betyder, at det er svært at danne sig et overblik over den præcise effekt af en given variabel ud fra regressionskoefficienterne. De beregnede odds giver en bedre fornemmelse af effekten. Koefficienten på 2,90 for den første uafhængige variabel viser, at hvis en interesseorganisation flytter en kategori højere op i prioritering af de nationale medlemmer af Europa-Parlamentet, så stiger sandsynligheden for at prioritere de nationale partier én kategori højere med næsten 200 pct.

Også begge variable, der måler eksisterende bånd til partierne, har den forventede effekt. Selvom EU-politikken vedtages i anderledes beslutningsstrukturer, der involverer langt flere aktører og niveauer, er de grupper, der har stærke bånd til partierne, mere tilbøjelige til at prioritere partierne højt også på dette område. Interesseorganisationer ser på den måde ikke ud til blot at være rationelle aktører, der mekanisk tilpasser sig de nye forhold. Deres historiske fortid og bånd til partierne i øvrigt betinger deres adfærd.

For det første kan vi se, at de grupper, som erklærer sig enige i, at de blev dannet med udgangspunkt i specifikke partipolitiske holdninger, lægger mere vægt på kontakt til partierne, når det handler om at søge EU-indflydelse. Ud over oddsene har jeg også udregnet den forventede sandsynlighed for, at en organisation med specifikke karakteristika tildeler nationale partier en bestemt prioritet i forhold til at påvirke EU-politik. Det viser sig, at en orga-

Table 3. Resultater fra ordinal logistisk regression af, hvor vigtige interesseorganisationer mener nationale politiske partier er til at søge indflydelse på EU-politik

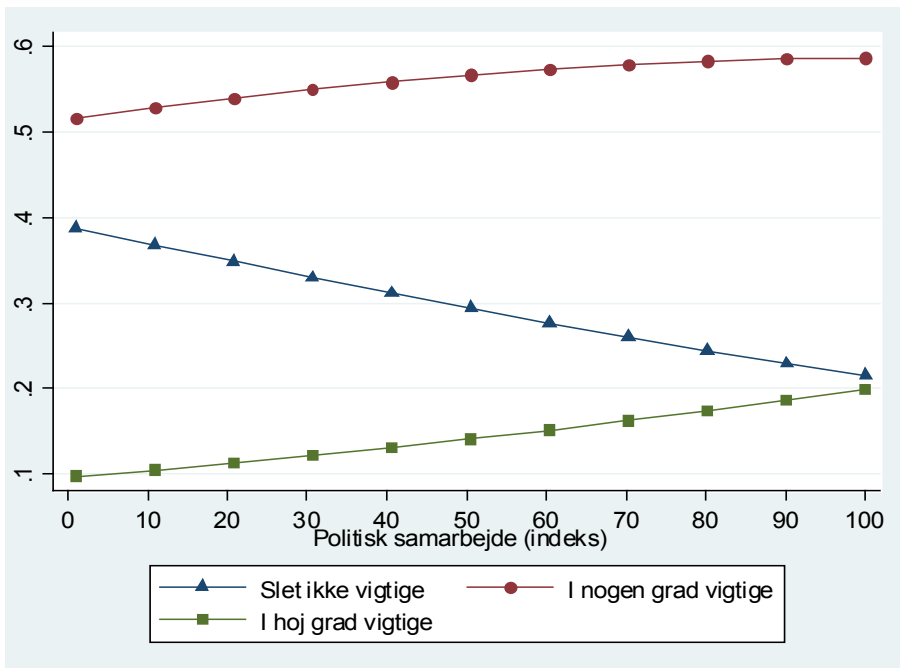
Variabel	Model 1		Model 2		Model 3		Odds ratio
	Koef.	Std. afv.	Koef.	Std. afv.	Koef.	Std. afv.	
Vigtighed af samarbejde med danske medlemmer af Europa-Parlamentet	0,97***	0,21	1,13***	0,19	1,07***	0,16	2,90
Partipolitiske rødder	0,49	0,32	0,73***	0,27	0,67***	0,23	1,95
Graden af partipolitisk samarbejde	0,02**	0,01	0,01*	0,01	0,01*	0,01	1,01
EU effekt på organisationens interesser	0,72***	0,20	0,74***	0,18	0,77***	0,14	2,16
Øget aktivitet på EU-området	0,36	0,27	0,33	0,25			
Indre markeds politik	-0,11	0,32					
Landbrugspolitik	-0,02	0,36					
Miljøpolitik	0,06	0,31					
LnAnsatte	0,02	0,09					
Type af interesseorganisation (ref. Andre organisationer)							
Handels- og industriorganisationer	-0,31	0,43	-0,49	0,37			
Professionelle organisationer	0,36	0,49	0,14	0,42			
Fagforeninger	0,29	0,44	0,06	0,39			
Ideelle interesser	0,90	0,55	0,17	0,44			
Identitetsgrupper	-0,53	0,59	-0,26	0,52			
McKelvey and Zavoina R2	0,38		0,40		0,37		
McFadden R2	0,19		0,21		0,19		
N	265		316		398		

***p<0,01, **p<0,05, *p<0,10.

nisations sandsynlighed for i høj grad at opfatte nationale partier som vigtige til at søge indflydelse på EU er 35 pct. i de tilfælde, hvor en organisation erklærer sig fuldt enig i at være blevet dannet med udgangspunkt i specifikke partipolitiske holdninger, mens den kun er 12 pct., hvis det ikke er tilfældet.³

Går vi tilbage til tabel 3, kan vi også se, at selvom sammenhængen er mindre signifikant, er der en tendens til, at jo højere grad af samarbejde en organisation har med Folketingets partier generelt, jo vigtigere finder den også disse partier til at søge indflydelse i EU-politikken. For at give et bedre indtryk af effekten kan vi igen anskueliggøre det ved sandsynligheden for, at en organisation placerer sig i de forskellige kategorier på den afhængige variabel. Figur 1 viser klart, at jo mere samarbejde en organisation har med Folketingets partier, jo større er sandsynligheden for, at organisationen vurderer, at de nationale partier i høj eller nogen grad er vigtige samarbejdspartnere i kampen om at påvirke EU-politikken.

Figur 1. Partipolitisk samarbejde og vurdering af vigtigheden af nationale politiske partier til at påvirke EU-politik (estimeret sandsynlighed)

Vi kan også se i tabel 3, at der er en vis sammenhæng mellem europæiseringsgrad og prioriteringen af de nationale partier. I overensstemmelse med hypotese 4, er det de grupper, der siger, at EU påvirker dem mest, der også vurderer de nationale partier som vigtigste til at påvirke EU-politik. Igen kan de forventede sandsynligheder beregnes. Det viser sig, at sandsynlige-

den for i nogen eller høj grad at finde de nationale partier vigtige til at påvirke EU politik er godt 75 pct., hvis organisationerne i høj grad er påvirkede af EU, mens den er omkring 30 pct., hvis EU ikke påvirker organisationen. På den måde bekræfter analysen igen resultater fra international og national forskning, der peger på, hvordan der ikke nødvendigvis er et negativt forhold mellem aktiviteter på det nationale område og EU-området men snarere det modsatte. Organisationer, der vælger „den europæiske vej“ til at påvirke EU-beslutningerne benytter sig også i meget stor udstrækning af aktører på det nationale niveau (Beyers, 2004; Christiansen og Nørgaard, 2003; Sidenius, 1998b).

Til gengæld kan der ikke påvises en signifikant sammenhæng mellem de andre mål for europæisering og prioriteringen af de nationale partier. Vi fandt ikke en sammenhæng mellem, hvorvidt organisationers aktivitet på EU-området er øget, og hvor væsentlige de anser de nationale partier til at søge indflydelse på EU-politikken. Der var heller ingen sammenhæng mellem variable, der hver især måler, hvorvidt organisationerne har aktiviteter på tre europæiserede policy-områder og deres prioritering af partierne.

Det sidste sæt variable, der var inkluderet i den logiske regression, var kontrollerne for organisationsstørrelse og -type. Organisationsstørrelse har ingen signifikant effekt, uanset om variabelen transformeres eller ej. Det kan måske umiddelbart virke lidt overraskende, at de ressourcerstærke organisationer ikke systematisk scorer højere. Her er det imidlertid værd at huske på, at der ikke måles faktisk aktivitet i forhold til partierne, men derimod hvor vigtige organisationerne regner partierne for at være. Havde vi i stedet målt faktisk aktivitet, ville det givetvis være de store organisationer, der havde haft flest nationale partikontakter.

Organisationstype har heller ingen systematisk effekt. „Andre organisationer“ er valgt som referencekategori, fordi det er den kategori, der adskiller sig mest fra de øvrige som vist i frekvenstabellen i appendikset (Tabel A2). En lidt større andel af organisationer i gruppen af andre organisationer end blandt organisationerne generelt påpeger, at de nationale partier slet ikke er vigtige for at søge indflydelse på EU-politik. En af årsagerne hertil kan være, at denne gruppe af organisationer også tæller organisationer, der repræsenterer regionale interesser (fx KL og Danske Regioner). Sådanne organisationer har ofte en mere direkte repræsentation i Bruxelles end en række af de øvrige organisationer, og kan have et lavere incitament til at lade sig repræsentere gennem specifikke partipolitiske interesser. I frekvenstabellen ser det også ud til, at de organisationer, der repræsenterer ideelle interesser, generelt er lidt mere tilbøjelige til at finde partierne centrale end resten af organisationerne. Det kan hænge sammen med, at organisationer, der repræsenterer denne type interesser, typisk ikke har den samme grad af institutionaliserede bånd

til regering og administration som andre typer af organisationer. Derfor må de muligvis i større udstrækning benytte sig af den parlamentariske kanal selv på EU-området. Analysen viser dog, at ingen af disse forskelle mellem forskellige organisationstyper i forhold til prioriteringen af de nationale partier til at søge indflydelse på EU politikken er signifikante. Ændres referencetegnet for dummyvariablene, ændres resultaterne ikke.

Konklusion

Resultaterne i denne undersøgelse tegner et mindre pessimistisk billede af, hvordan EU påvirker repræsentationen end det billede, der ofte er blevet opstillet af en række af kritikerne af EU's demokratiske legitimitet. Frem for at fokusere på, hvordan partier og interesseorganisationer hver især har tilpasset sig, har jeg her analyseret, hvorvidt der er nogen forskel mellem EU-politik og national politik mht., hvor vigtige organisationerne opfatter partierne i deres kamp for at søge indflydelse. Formålet har været at finde ud, hvorvidt EU påvirker, hvor afhængige organisationerne er af partierne, når det handler om at få deres politiske krav rejst i forskellige typer spørgsmål.

Resultaterne viser, at selvom EU ser ud til at have mindsket organisationernes afhængighed af partierne, har det ikke medført, at organisationerne ignorerer partierne i deres forsøg på at søge indflydelse på EU-området. Det er bemærkelsesværdigt, hvor stor betydning partierne tildeles på dette område i modsætning til, hvad kritikerne af EU's demokratiske tilstand kunne få os til at tro. Faktisk tillægger næsten halvdelen af respondenterne partierne samme betydning på EU-området som på det nationale område. Endvidere viste analysen, at de nationale partipolitiske aktører ikke generelt står svagere i kampen om organisationernes gunst end de europæiske politikere. Selvom interesseorganisationerne spiller en fremtrædende rolle i EU-politikken og i stor udstrækning har mulighed for direkte adgang til forskellige beslutningsfora, er der altså ikke belæg for, at de af den grund har opgivet samarbejde med partierne i EU-spørgsmålene.

Analysen viser, at forskellige faktorer kan hjælpe med at forklare, hvor stor betydning organisationerne tildeler partierne til at søge indflydelse på EU-politikken. For det første er der en tendens til, at de organisationer, der regner europæiske partikontakter for centrale, også mener, at de nationale partikontakter er vigtige. Nationale og europæiske partikontakter styrker på den måde gensidigt hinanden. For det andet spiller historiske erfaringer og eksisterende samarbejds mønstre mellem organisationer og partier en rolle. Organisationerne opgiver ikke deres partipolitiske rødder, selvom den diskuterede politik er EU-politik. De tilpasser sig ikke mekanisk de nye beslutningsstrukturer, som EU byder på, men prioriterer også deres partipolitiske forbindelser højt på dette område. Også organisationer, der har en høj grad

af overordnet samarbejde med de nationale politiske partier, tillægger disse bånd større vægt end resten af organisationerne, når de diskuterede spørgsmål er af EU-politisk karakter.

For det tredje så vi, at jo mere en organisation er påvirket af EU, jo vigtigere opfatter den de nationale partier i sin kamp for at øve indflydelse på EU-politik. Med andre ord er der ikke tale om, at de mest europæiserede grupper skifter loyalitet fra det nationale til det europæiske beslutningsniveau og skærer ned på kontakten til de nationale partier. I stedet for at stoppe kontakten til partierne, tyder noget snarere på, at de europæiserede organisationer opererer på mange beslutningsniveauer samtidig og bevarer kontakt til et bredt udsnit af aktører. Selvom EU har reduceret organisationernes afhængighed af nationale partier generelt, er det altså ikke de *mest*, men de *mindst* europæiserede grupper, der giver lavest prioritet til de nationale politiske partier, når det handler om at søge indflydelse på EU-politikken. Derfor er de strategiske tilpasninger til de nye EU-beslutningsstrukturer måske ikke så bekymrende, som kritikere af EU's demokratiske tilstand nogle gange får os til at tro.

Noter

1. I stedet for spørgsmålet om, hvor vigtige danske medlemmer af Europa-Parlamentet er til at påvirke EU politik, kunne spørgsmålene om, hvor vigtige henholdsvis udenlandske medlemmer af Europa-Parlamentet og de europæiske partier er, også have været anvendt. Analysen er også foretaget med disse alternativer, men det gør ingen forskel for resultaterne.
2. Selve spørgeskemaet indeholder langt mere detaljerede koder for policyområder, men det er ikke muligt at anvende dem her, idet det danske datasæt indeholder et relativt begrænset antal respondenter på flere af politikområderne.
3. Alle de forventede sandsynligheder er beregnet for model II, mens alle andre variable er holdt konstant på medianen.

Litteratur

- Allern, Elin Haugsgjerd (2007). *Parties, Interest Groups and Democracy. Political Parties and their Relationship with Interest Groups in Norway*, PhD Dissertation, Department of Political Science, University of Oslo.
- Allern, Elin Haugsgjerd, Nicolas Aylott og Flemming Juul Christiansen (2007). „Social democrats and trade unions in Scandinavia: The decline and persistence of institutional relationships“, *European Journal of Political Research*, Vol. 46, pp. 607-635.
- Anderson, Jeffrey J. (2003). „Europeanization in Context: Concept and Theory“, pp. 37-55 in Kenneth Dyson and Klaus H. Goetz (eds.), *Germany, Europe and the Politics of Constraints*, Oxford: Oxford University Press.

- Andersen, Svein og Kjell J. Eliassen (2005). *The European Union. How Democratic is it?*, London: Sage Publications.
- Bergman, Torbjörn (1997). „National Parliaments and EU Affairs Committees: notes on empirical variation and competing explanations“, *Journal of European Public Policy*, Vol. 4, No. 3, pp. 373-387.
- Beyers, Jan (2004). „Voice and Access. Political Practices of European Interest Associations“, *European Union Politics*, Vol. 5, No. 2, pp. 211-240.
- Binderkrantz, Anne (2003). „Strategies of Influence: How Interest Organizations React to Changes in Parliamentary Influence and Activity“, *Scandinavian Political Studies*, Vol. 26, No. 4, pp. 287-306.
- Binderkrantz, Anne (2005). *Magtens Midler. Danske Interesseorganisationer og deres indflydelsesstrategier*, Århus: Politica.
- Broscheid, Andreas and David Coen (2003). „Insider and Outsider Lobbying of the European Commission: An Informational Model of Forum Politics“, *European Union Politics*, Vol. 4, No. 2, pp. 165-189.
- Christiansen, Peter M. og Asbjørn S. Nørgaard (2003). *Faste Forhold – Flygtige Forbindelser. Stat og Interesseorganisationer i Danmark i det 20. Århundrede*, Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Dahlerup, Drude, Carsten Jarlov, Lars Nørby Johansen og Ole P. Kristensen (1975). „Korporatisme-begrebet og studiet af samspillet mellem de politiske organisationer“, *Økonomi og Politik* 4.
- Duverger, Maurice (1954). *Political Parties. Their Organization and Activity in the Modern State*, London: MacMillan.
- Earnshaw, David og David Judge (2003). *The European Parliament*, London: Routledge.
- Faas, Thorsten (2003). „To defect or not to defect? National, institutional and pressure group pressures on MEPs and their consequences for party group cohesion in the European Parliament“, *European Journal of Political Research*, Vol. 42, No. 6, 841-866.
- Featherstone, Kevin (2003). „Introduction: In the Name of ‘Europe’“, pp. 3-26 in Kevin Featherstone and Claudio Raedelli (eds.), *The Politics of Europeanisation*, Oxford: Oxford University Press.
- Gaffney, John (ed.) (1996). *Political Parties and the European Union*, London: Routledge.
- Gray, Virginia og David Lowery (1996). *The Population Ecology of Interest Representation: Lobbying Communities in the United States*, Michigan: University of Michigan Press.
- Greenwood, Justin (2003). *Interest Representation in the European Union*, London: Palgrave.
- Haas, Ernst (1958). *The Uniting of Europe*, Stanford: Stanford University Press.
- Hix, Simon og Klaus H. Goetz (2000). „Introduction: European Integration and National Political Systems“, *West European Politics*, Vol. 23, No. 4, pp. 1-26.
- Kriesi, Hans Peter, Anke Tresch og Margit Jochum (2007). „Going Public in the European Union: Actor Repertoires of Western European Collective Political Actors“, *Comparative Political Studies*, Vol. 40, No. 1, pp. 48-73.
- Mair, Peter (2006). „Political parties and party systems“, pp. 154-66 in Paolo Graziano and Maarten Vink (eds.), *Europeanization: New Research Agendas*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Mazey, Sonia og Jeremy Richardson (1997). „The Commission and the Lobby“, in David Spence (ed.), *The European Commission*, London: Catermill.
- Olsen, Johan P. (2002). „The Many Faces of Europeanization“, *Journal of Common Market Studies*, 40(5): 921-52.

- Pogunkte, Thomas, Nicholas Aylott, Elisabeth Carter, Robert Ladrech og Kurt Richard Luther (2007). *The Europeanization of National Political Parties*, London: Routledge.
- Radaelli, Claudio M. (2000). „Whither Europeanization? Concept stretching and substantive change“, *European Integration online papers* (EIOP), Vol. 4, No. 8, <http://eiop.or.at/eiop/texte/2000-008a.htm>.
- Radaelli, Claudio M. (2003). „The Europeanization of Public Policy“, pp. 27-57 in Kevin Featherstone and Claudio Radaelli (eds.), *The Politics of Europeanization*, Oxford: Oxford University Press.
- Schlozman, Kay, Sidney Verba, Henry Brady, Philip og Traci Burch (2008). „Who Sings in the Heavenly Chorus? Political Inequality and the Pressure System“, Paper presented at the annual meeting of the APSA 2008 Annual Meeting, Hynes Convention Center, Boston, Massachusetts, August 28.
- Schmitt, Hermann og Jacques Thomassen (1999). *Political Representation and Legitimacy in the European Union*, Oxford: Oxford University Press.
- Sidenius, Niels Chr. (1998a). „A Collective Action Problem? Danish Interest Associations and Euro Groups“, in Justin Greenwood and Mark Aspinwall (eds.), *Collective Action in the European Union*, London: Routledge.
- Sidenius, Niels Chr. (1998b). „Interesseorganisationer og Europa. En Status“, i Karsten Ronit (red.), *Interesseorganisationer i Dansk Politik*, København: Jurist- og Økonomforbundets forlag.
- Sundberg, Jan (2001). *Partier och intresseorganisationer i Norden*, Nordisk Ministerråd 2001 8.
- Thomas, Clive S. (2001). *Political Parties and Interest Groups: Shaping Democratic Governance*, Boulder, CO: Lynne Rienner.
- Vink, Maarten (2003). „What is Europeanization? And other questions on a new research agenda“, *European Political Science*, Vol. 3, No. 1, <http://www.essex.ac.uk/ecpr/publications/eps/onlineissues/autumn2003/research/vink.htm>
- Warner, Carolyn M. (2000). *Confessions of an Interest group. The Catholic Church and Political Parties in Europe*, Princeton: Princeton University Press.

Appendiks

Table A1. Deskriptiv statistik for de anvendte variable

Variabel	Operationalisering	N	Median	Standardafvigelse
Samarbejde med nationale partier	I hvilken grad er nationale partier vigtige for jer til at påvirke EU politik (0: Slet ikke, 1: I nogen grad, 2: I høj grad)	443	1	0,72
Samarbejde med europæiske politikere	I hvilken grad er danske medlemmer af Europa-Parlamentet vigtige for jer til at påvirke EU politik (0: Slet ikke, 1: I nogen grad, 2: I høj grad)	432	0	0,77
		499	0	0,40
Eksisterende bånd til nationale partier	Indeks som viser graden af samarbejde med Folketingets partier (0: minimum, 100: maksimum)	480	33,33	21,96
	I hvilken grad påvirker beslutninger taget på europæisk plan jeres organisations interesser? (0: slet ikke, 1: I begrænset grad, 2: I nogen grad, 3: I høj grad)	499	2	0,87
	Hvordan har jeres organisations aktivitetsniveau på EU området udviklet over de seneste ti år? 1: Faldet, 2: Uændret, 3: Øget)	414	2	0,56
	Indre markeds politik er vigtig for vores organisations arbejde (1: ja, 0: nej)	506	0	0,39
	Landbrugspolitik er vigtig for vores organisations arbejde (1: ja, 0: nej)	506	0	0,34
Europæisering	Miljøpolitik er vigtig for vores organisations arbejde (1: ja, 0: nej)	506	0	0,46
	Den naturlige logaritme af antal fuldtidsansatte	394	2,08	1,76
Kontrolvariable	Type af interesseorganisation (1: Handels- og industriorganisationer, 2: Professionelle organisationer, 3: Fagforeninger, 4: Ideelle interesser, 5: Identitetsgrupper, 6: Andre organisationer)	470	1	

Tabel A2. I hvilken grad er nationale politiske partier vigtige til at påvirke EU-politik (pct.)

	Slet ikke	I nogen grad	I høj grad	Total
Handels- og erhvervsorganisationer	32,3	52,4	15,3	100
Professionelle organisationer	37,3	45,1	17,7	100
Fagforeninger	31,9	49,3	18,8	100
Ideelle interesser	34,0	35,9	30,2	100
Identitetsgrupper	35,7	50,0	14,3	100
Andre organisationer	47,2	38,2	14,6	100

***p<0,01, **p<0,05, *p<0,10.